

2021. gada 30 jūnijā

PĒTĪJUMA «DZĪVE AR COVID-19» REZULTĀTI

Vai attālinātie darba apstākļi sievietēm un vīriešiem Latvijā ir vienādi?

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Ivars Vanadziņš, Linda Matisāne, Linda Paegle
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte
Kontakti: ivars.vanadzins@rsu.lv

Dzīve ar COVID-19: Novērtējums par koronavīrusa izraisītās krīzes pārvarēšanu Latvijā un priekšlikumi sabiedrības noturībai

VPP-COVID-2020/1-0013

PROJEKTA MĒRĶIS

Projektu vada **Alise Tīfentāle**

Projektu īsteno:

Rīgas Stradiņa universitāte

Sadarbības partneri:

Latvijas Universitāte;

Vidzemes Augstskola;

Elektronikas un datorzinātņu institūts;

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija.

Finansējums: **€ 497580**

VAIRĀK INFORMĀCIJAS

www.rsu.lv

[@RigasStradinauniversitate](https://www.facebook.com/RigasStradinauniversitate)

[@RSUinfo](https://twitter.com/RSUinfo)

[@rsu.lv](https://www.instagram.com/rsu.lv)

Novērtēt Latvijas valsts un sabiedrības gatavību un izmantoto mehānismu efektivitāti krīzes pārvarēšanā, kā arī sagatavot priekšlikumus turpmākās rīcības scenārijiem, lai stiprinātu sabiedrības noturību pret krīzēm nākotnē.

IEGUVUMI

Izstrādātas vadlīnijas attālināto mācību un studiju nodrošināšanai, iesakot risinājumus rīcībpolitikas veidotājiem.

Izvērtēta nodarbinātība un droša un veselīga darba vide attālināta darba apstākļos, izstrādājot priekšlikumus veiksmīgai pārejai uz attālināto darbu.

Izvērtēta sabiedrības medijpratību un noturība pret dezinformāciju, kā rezultātā izstrādāti priekšlikumi dažādu sabiedrības grupu informēšanas veidiem un kanāliem.

Ārkārtas stāvokļa sociālās un psiholoģiskās ietekmes, kā arī sociālo pakalpojumu pieejamības un nodrošinājuma izvērtējums palīdzēs atbildīgajām institūcijām plānot atbalsta pasākumus.

Pētījuma metodoloģija

- Aptaujas 1.vilnis (2020.gada rudens);
 - Sniega bumbas aptauja sociālajos tīklos;
 - Savāktas 1006 pilnas aptaujas anketas;
 - 437 attālinātā darba veicēji iekļauti datu apkopojumā;
 - Respondentu vidējais vecums 43.1 +/- 10.8 (min 22, max 80 gadi);
 - 16.1% vīrieši un 83.9% sievietes.
- Aptaujas 2.vilnis (2021.gada pavasaris);
 - Sniega bumbas aptauja sociālajos tīklos;
 - Savāktas 1027 pilnas aptaujas anketas;
 - 544 attālinātā darba veicēji iekļauti datu apkopojumā;
 - Respondentu vidējais vecums 43.1 +/- 10.9 (min 20, max 80 gadi);
 - 24.9% vīrieši un 75.1% sievietes.

Pētījuma secinājumi par COVID-19 pandēmijas vilni

- 75,2% vīriešu un 78,6% sieviešu no tiem darbiniekiem, kuru darba specifika ļauj strādāt attālināti, 1. ārkārtējās situācijas laikā strādāja attālināti
- Attālinātā darba pieredze jau pirms ārkārtējās situācijas biežāk bija vīriešiem, **ārkārtējās situācijas laikā būtiski biežāk attālināti sāka strādāt sievietes**
- Atšķirīgi cēloņi, kāpēc nodarbinātie nestrādāja attālināti, lai gan viņu darba raksturs to ļauj:
 - » **vīriešiem biežāk nekā sievietēm iemesls - paša nevēlēšanās**
(biežāk šādiem vīriešiem ir vairāk kā 10 gadus ilga pieredze konkrētajā darba vietā, viņi strādā Rīgā, viņi ir vecumā no 25-34 gadiem un viņu mājsaimniecībā nav bērnu, kas jaunāki par 18 gadiem)
 - » **sievietēm biežāk nekā vīriešiem – darba devējs, kurš to neļāva**
(biežāk neļaušanu strādāt attālināti ir norādījušas sievietes, kurām ir bērni, kas jaunāki par 18 gadiem, un kuras strādā lielākos uzņēmumos)

Datu skaidrojums šai prezentācijai

- Aptaujas laikā darbiniekiem tika doti 11 dažādi apgalvojumi par darba devēju veiktajiem pasākumiem, kurus respondentam vajadzēja novērtēt:
 - » Bija nepieciešams un tika nodrošināts visos gadījumos
 - » Bija nepieciešams un tika nodrošināts dažos gadījumos
 - » Bija nepieciešams, bet netika nodrošināts
 - » Nebija nepieciešams un netika nodrošināts
 - » Grūti pateikt/ Nav atbildes
- Šajā prezentācijā izmantotas tikai atbildes **«Bija nepieciešams, bet netika nodrošināts»**
- Atrēķināta dzimumu atšķirība attiecībā uz minēto atbildi 1.un 2.viļņa laikā

Darba devēju veiktie pasākumi attālinātā darba gadījumā, dzimumu atšķirības

■ Man tika nodrošināts dators un cits nepieciešamais IT aprīkojums:

- » 1.vilnis – par 10,8% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
- » 2.vilnis – par 14,3% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

■ Man tika sniegts IT atbalsts, pielāgojot datoru darbam attālināti:

- » 1.vilnis – par 5,6% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
- » 2.vilnis – par 5,1% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

■ Mani apmācīja, kā lietot rīkus un programmatūru, ko agrāk nelietoju (piem., Zoom, Microsoft Teams u.c.):

- » 1.vilnis – par 12,5% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
- » 2.vilnis – par 3,9% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

Darba devēju veiktie pasākumi attālinātā darba gadījumā, dzimumu atšķirības

- **Man tika sniegts atbalsts, kā paveikt tieši manu darbu attālināti (piem., kā strādāt konkrētajā profesijā, kādus rīkus izmantot, kur meklēt informāciju, atbalstu):**
 - » 1.vilnis – par 7,1% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
 - » 2.vilnis – par 4,4% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
- **Man tika nodrošināts darba devēja datorgalds un datorkrēsls:**
 - » 1.vilnis – par 12,2% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
 - » 2.vilnis – par 4,8% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
- **Man izskaidroja, kā ērti iekārtot darba vietu pie datora mājās:**
 - » 1.vilnis – par 15,5% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
 - » 2.vilnis – par 5,9% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

Darba devēju veiktie pasākumi attālinātā darba gadījumā, dzimumu atšķirības

■ Darba devējs noskaidroja, kādos apstākļos es strādāšu:

» 1.vilnis – par 12,9% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

» 2.vilnis – par 8,4% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

■ Man tika kompensētas izmaksas (piemēram, par internetu, elektrību):

» 1.vilnis – par 25,5% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

» 2.vilnis – par 3,4% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

■ Manam kolektīvam tika organizēti attālinātie darbinieku saliedēšanas pasākumi (kopīgas brokastis, pusdienas, spēles u.c.):

» 1.vilnis – par 15,4% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

» 2.vilnis – par 11,4% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

Darba devēju veiktie pasākumi attālinātā darba gadījumā, dzimumu atšķirības

■ Mans tiešais vadītājs tika apmācīts par darbinieku vadīšanu attālināti:

- » 1.vilnis – par 6,1% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
- » 2.vilnis – par 4,6% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

■ Man tika nodrošināta apmācība / seminārs, kā samazināt stresu:

- » 1.vilnis – par 10,8% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts
- » 2.vilnis – par 7,0% **vairāk sieviešu** atzīmējušas, ka nepieciešams, bet nav nodrošināts

Secinājumi

- Abos COVID-19 viļņos sievietes biežāk nekā vīrieši norādījušas, ka visi darba devēju veiktie pasākumi bijuši nepieciešami, bet nav īstenoti;
- Atšķirība 2.vilnī ir mazāka, bet vienalga pastāv;
- Visticamākais, ka viens un tas pats darba devējs nodrošina vienādu attieksmi pret abu dzimumu darbiniekiem, ticamākais, ka problēma ir nozarēs ar atšķirīgu nodarbināto dzimumu īpatsvaru (piemēram, IT pret izglītības sektoru / valsts pārvaldi)
 - » Attiecīgi – šajās nozarēs nodarbinātajām sievietēm potenciāli ir augstāki veselības riski = jāuzlabo situācija nozarēs kā tādās...
- Riska nozares – izglītība un valsts pārvalde (tajās ir arī augstāks nodarbināto sieviešu īpatsvars)
- Ir vērojama arī virkne citu nevienlīdzību iezīmējošu faktoru – piemēram, mājsaimniecības pienākumi u.tml.

■ Aicinām iepazīties ar VPP pētījumu programmas ziņojumiem:

- » “Ziņojums par dažādu sociāli demogrāfisko grupu darba un privātās dzīves saskaņošanas iespējām COVID-19 izplatības mazināšanai noteikto ierobežojumu periodā”; saite: http://stradavesels.lv/Uploads/2021/01/05/29_zinojums_final_c.pdf
- » “Izvērtējums un priekšlikumi par nepieciešamajām izmaiņām rīcībpolitikā un/ vai normatīvajos aktos, lai veicinātu nodarbinātību un drošu darba vidi (tai skaitā attālinātajā darbā) COVID-19 izplatības mazināšanai noteikto ierobežojumu apstākļos”; saite: http://stradavesels.lv/Uploads/2021/01/05/31_zinojums_c.pdf

2021. gada 30 jūnijā

PĒTĪJUMA «DZĪVE AR COVID-19» REZULTĀTI

Vai attālinātie darba apstākļi sievietēm un vīriešiem Latvijā ir vienādi?

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Ivars Vanadziņš, Linda Matisāne, Linda Paegle
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte
Kontakti: ivars.vanadzins@rsu.lv